

Faktoring ako osobitná forma financovania v podmienkach Slovenskej republiky / II.časť /

Factoring as a special form of financing in the conditions of the Slovak Republic
/ Part II /

Milan CIBUĽA

Abstrakt

Na základe dôležitosti faktoringu ako osobitnej formy financovania podnikateľskej činnosti v podmienkach krajín Európskej únie, ktorú sme definovali v prvej časti tohto článku, druhá časť je zameraná na spôsob akým by podnikateľské subjekty Slovenskej republiky zvýšili svoj podiel vo využívaní faktoringu na financovanie svojej činnosti. Príspevok analyzuje štruktúru financovania dodávateľského reťazca ktorú využíva Rolls-Royce Holdings PLC na zabezpečenie stability a uvoľnenie finančných prostriedkov. Daný benchmark v oblasti využitia faktoringu je priamo aplikovateľný na automobilové podniky, ktoré produkujú najväčšiu časť HDP Slovenska.

Kľúčové slová: faktoring, finančné riziko, financovanie podniku

Abstract

Based on the importance of factoring as a special form of financing business activities in the European Union, which we defined in the first part of this article, the second part focuses on how businesses in the Slovak Republic could increase their share in using factoring to finance their activities. The work analyzes the structure of supply chain financing, which Rolls-Royce Holdings PLC uses to ensure stability and release funds. The given benchmark in the area of the use of factoring is directly applicable to automotive companies, which produce the largest part of Slovakia's GDP.

Vedecký časopis FINANČNÉ TRHY, Bratislava, Derivat 2020, ISSN 1336-5711, 4/2020

JEL code: F34, F65, G23

Keywords: faktoring, financial risk, corporate finance

Úvod

Využitie financovania podniku prostredníctvom postúpenia pohľadávok sa na prvý pohľad môže zdať byť využiteľné iba vo vzťahu dodávateľ – faktoringová spoločnosť – odberateľ. V tomto vzťahu využíva dodávateľ služby faktoringovej spoločnosti na zabezpečenie financií na prevádzkovú činnosť podniku, aj za cenu vyšších nákladov na kapitál, faktoringová spoločnosť získava úplatu za poskytnuté služby a odberateľ využíva odberateľský úver.

V praxi je však možné využitie aj opačného vzťahu, pri ktorom odberateľ prostredníctvom faktoringovej spoločnosti zabezpečí financovanie svojim dodávateľom. Na riešení konkrétneho problému si priblížime reverzný faktoring, ako jednu z foriem využitia faktoringu ako osobitnej formy financovania pre podnik, ktorým dokážeme zabezpečiť práve takýto vzťah.

Na konkrétnej prípadovej štúdií spoločnosti Rolls-Royce Holdings PLC si priblížime možnosti využitia faktoringu v praxi na pokrytie rizika ale aj financovanie výrobného podniku, ktorý je benchmarkom v oblasti výroby leteckých motorov, kde daná štruktúra predstavuje možnosť, ktorou môžu aj slovenské podniky využívať faktoring na zabezpečenie prevádzkového kapitálu.

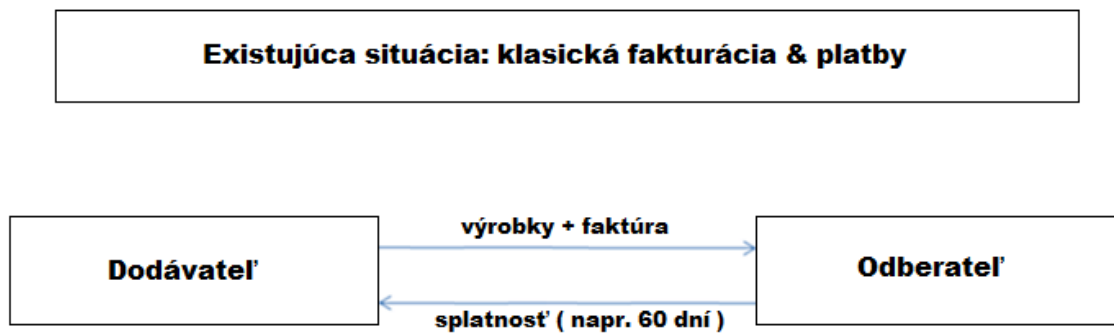
Rolls-Royce Holdings PLC

Rolls-Royce Holdings PLC je britská nadnárodná obchodná spoločnosť, ktorej história siaha až do roku 1884. Rolls-Royce je jedným z najväčších výrobcov leteckých motorov na svete, jeho motory zabezpečujú viac ako 5,5 milióna komerčných letov ročne, čím sa stáva najväčším výrobcom leteckých motorov v Európe. Je hlavným dodávateľom leteckých motorov pre spoločnosti Boeing či Airbus, taktiež dodáva motory pre lode, pre využitie v priemysle a energetike.

Všetky jeho akcie sú obchodovateľné na londýnskej burze cenných papierov a na ďalších trhoch. Spoločnosť Rolls-Royce bola v rokoch 2011 a 2012 svetovo šestnástym najväčším dodávateľom do sektoru obrany (Strategyicrisk, 2015).

Financovanie dodávateľského reťazca

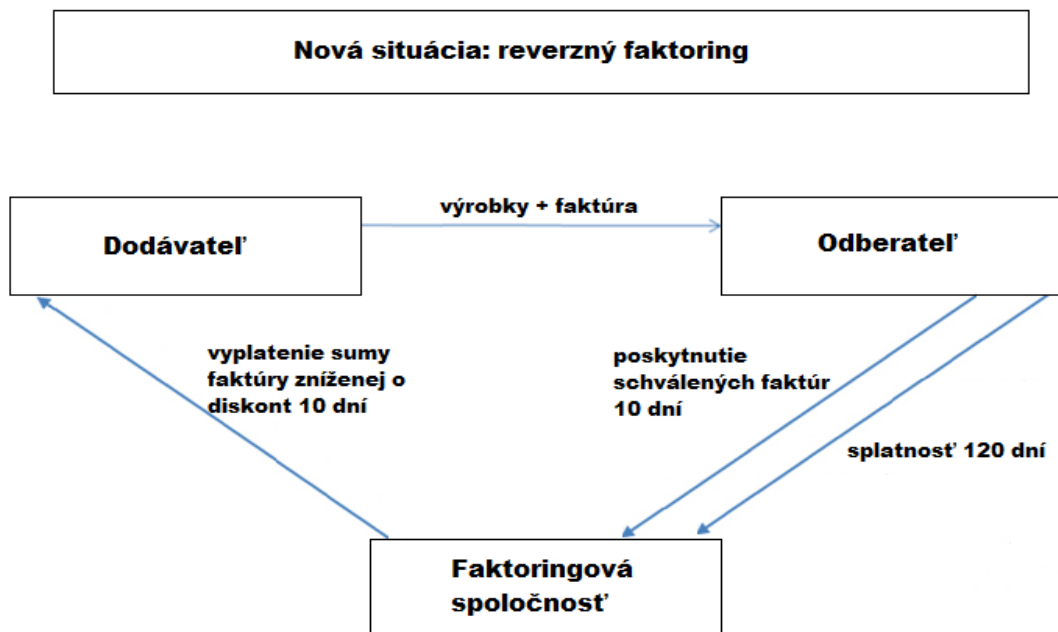
Jednou z metód financovania dodávateľského reťazca (Supply Chain Financing – SCF) je reverzný faktoring, ktorý veľkým spoločnostiam s vysokou bonitou umožňuje stabilizovať dodávateľské vzťahy.

Obr. 1 Klasická fakturácia & platby

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa Vervoort, 2012

Faktoringová spoločnosť zabezpečí úhradu dodávateľských faktúr, ktoré boli schválené odberateľom, podľa dohody pred alebo v čase ich splatnosti, a odberateľovi poskytne predĺženú dobu splatnosti, bez rizika platobnej neschopnosti dodávateľa. Týmto faktoringová spoločnosť zabezpečí financovanie oboch strán dodávateľského vzťahu.

Obr. 2 Reverzný faktoring

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa Vervoort, 2012

Ak by napríklad bola štandardná doba splatnosti faktúr od odberateľa dodávateľovi dohodnutá na 60 dní, prostredníctvom reverzného faktoringu môže byť dohodnuté, že dodávateľ bude inkasovať pohľadávky za 20 dní od vystavenia faktúry a odberateľ ich bude uhrádzať faktoringovej spoločnosti so 120 dňovou splatnosťou. Faktoringová spoločnosť si pri oboch zúčastnených stranách vyberie úroky formou diskontu podobne ako pri klasickom faktoringu.

Základom reverzného faktoringu je vysoká bonita odberateľa, ktorá jeho dodávateľom umožní dosiahnuť nižšie náklady na financovanie pohľadávok (ako pri klasickom faktoringu ale aj prevádzkovom úvere od banky).

Reverzný faktoring využívajú najmä väčšie medzinárodné spoločnosti s vysokou bonitou, ako sú automobilky či obchodné reťazce. Do programu reverzného faktoringu zapájajú široké portfólio svojich dodávateľov, vrátane malých a stredných spoločností, ktorých náklady na kapitál sú vo všeobecnosti vyššie (Hurley, 2012).

Medzi základné výhody reverzného faktoringu využívaného pri financovaní dodávateľského reťazca (SCF) považujeme:

- pre dodávateľa predstavuje lacnejší zdroj financovania ako klasický faktoring či kontokorent poskytovaný bankou,
- zrýchľuje proces inkasa pohľadávok dodávateľom,
- zvyšuje stabilitu cash-flow, pretože faktor uhradza faktúry vždy v dohodnutý deň,
- odberateľovi zabezpečuje dlhšiu dobu splatnosti - možnosť využitia finančných prostriedkov na iné účely,
- stabilizuje dodávateľsko-odberateľské vzťahy.

K nevýhodám môžeme zahrnúť:

- pre využitie musí spĺňať odberateľ prísne kritéria,
- vhodný len pre dlhodobé dodávateľsko-odberateľské vzťahy s vysokým počtom a objemom transakcií,
- potreba vyhovieť jurisdikciám rôznych krajín dodávateľov,
- potreba zabezpečenia rýchleho schvaľovania faktúr zo strany odberateľa,
- neochota faktoringových spoločností využívať reverzný faktoring, pre ochranu príjmov klasického faktoringu (Theglobaltreasurer, 2014).

Program dodávateľského financovania Rolls-Royce

Vzhľadom na zvyšujúce sa problémy v dodávateľskom reťazci v dôsledku bankovej krízy v roku 2009, spoločnosť Rolls-Royce naštartovala financovanie dodávateľského reťazca (Supply Chain Financing – SCF), založeného na reverznom faktoringu.

Rolls-Royce mal rating, povest' a plné knihy objednávok. Taktiež mal dlhý, celosvetový reťazec dodávateľov vyrábajúcich súčiastky pre ich motory. Bohužiaľ, množstvo z týchto dodávateľov nebolo schopných zabezpečiť si financovanie výrobných nákladov za prijateľné ceny kapitálu, čo pre nich znamenalo hrozbu bankrotu.

Dodávateľský reťazec sa skladal z viac ako 8000 dodávateľov, z ktorých približne 2300 sídlilo na území Veľkej Británie. Tento dodávateľský reťazec zamestnával viac ako 100 000 zamestnancov.

Viac ako polovica z dodávateľov spoločnosti Rolls-Royce patrila medzi malé či stredné spoločnosti, práve pre ktoré je získanie financovania najzložitejšie (Rolls-Royce, 2012).

Dodávatelia boli závislí na spoločnosti Rolls-Royce a Rolls-Royce bol závislý na svojich dodávateľoch pri stavbe motorov. Riešením tejto situácie bolo pre Rolls-Royce využitie svojej bonity (ratingu) na pomoc a stabilizáciu dodávateľského reťazca.

Rolls-Royce mal čo ponúknuť: silný A rating, objednávky na letecké, lodné a ďalšie motory v hodnote 97 miliárd € a skvelú značku. Avšak finančný produkt musel spĺňať množstvo kritérií. Finančný systém musel byť k dispozícii v množstve rozličných krajín s rozličnými menami. Taktiež systém musel byť jednoduchý na obsluhu a bez akýchkoľvek správnych poplatkov.

Od roku 2010 spoločnosť Rolls-Royce ponúka financovanie dodávateľského reťazca v partnerstve s Citibank na báze reverzného faktoringu. Program je k dispozícii dodávateľom na celom svete, ktorých obchody so spoločnosťou Rolls-Royce sú ohodnotené na viac ako \$ 150 000 per annum (Rolls-Royce, 2010).

Prvým dodávateľom, ktorý podpísal program dodávateľského financovania bola americká spoločnosť, dohoda bola podpísaná v niekoľkých minútach s minimom papierovania. Spoločnosť mala peniaze na bankovom účte za pár dní. Následne nasledovalo množstvo ďalších dodávateľov.

Pre spoločnosť Rolls-Royce bolo zavedenie financovania dodávateľského reťazca na báze reverzného faktoringu najmä prostriedkom na ochranu finančnej situácie svojich dodávateľov a zvýšenie odolnosti dodávateľského reťazca. Od spustenia dodávateľského financovania sa však výhody nového voľného pracovného kapitálu stávali stále viac zrejme.

Kľúčovým problémom, ktorému Rolls-Royce čelil bola bezpečnosť a stabilita dodávok. Tento problém bol obzvlášť výrazný počas krízy s rizikom, že dodávatelia nebudú schopní zabezpečiť dodávky pre nedostatok likvidity, čo by výrazne ovplyvnilo výrobu spoločnosti Rolls-Royce.

Ako sa ekonomika postupne zotavovala a problémy likvidity sa stávali menej akútne, neočakávaný benefit priniesol príležitosti v podobe rýchleho a lacného prístupu k pracovnému kapitálu, ktorým zabezpečili plánovaný rast spoločnosti Rolls-Royce.

Prostredníctvom reverzného faktoringu ako nástroja na financovanie dodávateľov dokázal Rolls-Royce zmierniť riziko, optimalizovať pracovný kapitál, užšie spolupracovať s dodávateľmi a začal budovať dodávateľský reťazec pre budúcnosť.

Diskusia

Na základe dostupných informácií zoskupenia Factors Chain International (FCI), sme boli schopní v prvej časti tohto príspevku analyzovať využitie faktoringu v rámci Slovenskej republiky. Pre dosiahnutie najlepších možných výsledkov sme využili porovnanie objemu celkových faktoringových obchodov v krajinách Vyšehradskej skupiny za obdobie siedmich po sebe nasledujúcich rokov.

Z dostupných informácií FCI je zrejmé, že Slovensko je na chvoste krajín V4 v objeme faktoringových obchodov. Pre porovnanie krajín navzájom a definovanie využitia faktoringu ako osobitnej formy financovania sme využili ukazovatele rozlohy krajiny a počtu obyvateľstva.

Práve tieto údaje ako aj fakt, že podiel európskeho objemu faktoringových obchodov v roku 2019 predstavoval až 67,75 % celosvetového objemu faktoringových obchodov, nám poskytli pohľad na to ako málo slovenské podniky a najmä veľké výrobné podniky vyrábajúce na území Slovenskej republiky využívajú faktoring ako osobitnú formu financovania.

Vzhľadom na to, že Slovenská republika je skutočná automobilová veľmoc, kde automobilky tvoria 49,5 % celkovej slovenskej priemyselnej produkcie a 46,6 % priemyselného exportu krajiny (TASR, 2020) a faktu, že práve reverzný faktoring je najvhodnejší pre veľké výrobné podniky akými sú práve automobilky, riešenia a výsledky prípadovej štúdie spoločnosti Rolls-Royce Holdings PLC, sú aplikovateľné nie len v celosvetovom obchode ale aj priamo na podmienky Slovenska a slovenských výrobných podnikov.

Prípadovou štúdiou financovania dodávateľského reťazca spoločnosti Rolls-Royce Holdings PLC, ktorý je benchmarkom v oblasti výroby leteckých motorov sme definovali možnosti formy reverzného faktoringu, na základe ktorého výrobné podniky dokážu znižovať riziká ale aj financovať podnikateľskú činnosť a sme názoru, že slovenské výrobné podniky a ich dodávatelia by práve z obdobného modelu mohli profitovať.

Máme za to, že pri aplikovaní výsledkov prípadovej štúdie na aktuálne najväčší a najdôležitejší priemysel na Slovensku, ktorým je automobilový priemysel, by automobilky využitím reverzného faktoringu na financovanie svojich dodávateľov a obdobného modelu ako využíva spoločnosť Rolls-Royce Holdings PLC, dokázali zabezpečiť stabilizáciu dodávateľsko-odberateľských

vzťahov, dokázali užšie spolupracovať so svojimi dodávateľmi, zmierniť riziká výpadkov dodávateľov ale aj riziká nedodaného či poškodeného tovaru a materiálu.

Aplikovaním tohto modelu financovania by dokázali zabezpečiť rast svojich podnikov aj dodávatelia veľkých výrobných podnikov, vzhľadom na nižšie ceny cudzieho kapitálu. Automobilkám by to umožnilo profitovať z predĺžených splatností za dodaný tovar či materiál, čo by znamenalo optimalizáciu pracovného kapitálu, ktorý by mohli spoločnosti využiť na svoj budúci rozvoj.

V neposlednom rade využívaním obdobných modelov výrobnými podnikmi a najmä automobilkami vyrábajúcimi na území Slovenskej republiky, by sme zabezpečili rast objemu domácich faktoringových obchodov ale aj objemu medzinárodného faktoringu Slovenskej republiky.

Záver

Factoring je stále aktuálnejším finančným produktom, najmä v súvislosti so súčasnými trendmi v ekonomike, kedy sú dodávatelia nútení v rámci konkurenčného boja neustále predlžovať doby splatnosti faktúr.

Na základe analýzy vývoja faktoringu vo svete v prvej časti tohto článku, sme boli schopní definovať trendy vo vývoji faktoringových obchodov vo svetovom obchode. Najväčším regiónom z pohľadu objemu faktoringových obchodov je Európa a čísla poukazujú na jej stabilný každoročný rast. Práve táto skutočnosť pre nás znamenala potvrdenie faktu, akým významným finančným produktom faktoring v podnikateľskej oblasti Európy je.

Po analýze svetového faktoringu a následne faktoringu Európy, sme sa zamerali na Slovenskú republiku a jej vzťah k faktoringovým obchodom za obdobie posledných siedmich rokov. Pre čo možno najlepšie výsledky sme Slovenskú republiku porovnávali s okolitými krajinami Vyšehradskej skupiny, pre ich príbuznosť ale aj umiestnenie v Európe. Výsledky jasne preukázali ako málo Slovenská republika a najmä veľké výrobné podniky na jej území využívajú faktoring ako formu financovania podnikateľskej činnosti.

Na základe týchto skutočností sme hľadali také formy faktoringu, ktoré by boli vhodné z pohľadu Európskej únie i z celosvetového merítka, no najmä aplikovateľné v podmienkach Slovenskej

republiky a zabezpečili by rast objemu domáceho ale aj medzinárodného faktoringu Slovenskej republiky.

Prípadovou štúdiou financovania dodávateľského reťazca spoločnosti Rolls-Royce Holdings PLC, sme priblížili rôznorodosť využitia jednotlivých foriem faktoringu v praxi. Faktoring ako osobitná forma financovania je vhodná pre všetky podniky, ktoré sú nútené riešiť problémy prevádzkového kapitálu a nechcú alebo nie sú schopné zvyšovať svoje úverové zaťaženie.

Použitá literatúra

HURLEY, J. 2012. Payment concerns over supply-chain finance move. In The Telegraph [online]. 2020 [cit. 25.08.2020]. Dostupné na internete: <<http://www.telegraph.co.uk/finance/yourbusiness/9634184/Payment-concerns-over-supply-chain-finance-move.html>>.

ROLLS-ROYCE. 2010. Rolls-Royce: Supplier Finance Program. In Rolls-Royce [online]. 2010 [cit. 25.08.2020]. Dostupné na internete: <https://suppliers.rolls-royce.com/GSPWeb/ShowProperty?nodePath=/BEA%20Repository/Global%20Supplier%20Portal/NoticesToSuppliers/nts_291//ntsFile>.

ROLLS-ROYCE. 2012. Supplier Finance programme - Systems Upgrade. In Rolls-Royce [online]. 2012 [cit. 25.08.2020]. Dostupné na internete: <https://suppliers.rolls-royce.com/GSPWeb/ShowProperty?nodePath=/BEA%20Repository/Global%20Supplier%20Portal/NoticesToSuppliers/nts_330//ntsFile>.

STRATEGICRISK. 2015. Reaping the Benefits of SCF: The Devil is in the Implementation. In Strategic-Risk-Europe [online]. 2015 [cit. 25.08.2020]. Dostupné na internete: <<https://www.strategic-risk-europe.com/has-rolls-royce-revolutionised-supply-chain-finance/1414094.article>>.

TASR. 2020. Rekordné číslo. Slovensko ostáva lídrom vo výrobe áut na obyvateľa. In ekonomika.sme [online]. 2020 [cit. 25.08.2020]. Dostupné na internete: <<https://ekonomika.sme.sk/c/22299052/slovensko-ostava-lidrom-v-produkcii-automobilov-na-obyvatela.html>>.

THEGLOBALTREASURER. 2014. Case Study: How Rolls-Royce 'Funded the Unfundable'. In Treasury Today [online]. 2014 [cit. 25.08.2020]. Dostupné na internete: <<https://www.theglobaltreasurer.com/resources/case-study-how-rolls-royce-funded-the-unfundable/>>.

VERVOORT, P. 2012. Has Rolls-Royce revolutionised supply chain finance?. In Treasury Management International [online]. 2012 [cit. 25.08.2020]. Dostupné na internete: <<https://www.treasury-management.com/showarticle.php?pubid=4&issueid=236&article=1962&page=showarticle&pageno=0>>.

Kontaktné údaje

Ing. Milan Cibula

Katedra finančného riadenia podniku

Podnikovohospodárska fakulta so sídlom v Košiciach

Ekonomická univerzita v Bratislave

Tajovského 13

041 30 Košice

Slovenská republika

milan.cibula@student.euke.sk